

obema svetovnjima vojnima. Ob zaključku prvega dne konference je Nicholas Miller z Boise State University predstavil še vlogo intelektualcev pri razvoju posameznih nacionalizmov v Titovi Jugoslaviji, Predrag Marković z Instituta za suvremenu historiju v Beogradu pa boj za skupna šolska jedra v osemdesetih letih 20. stoletja.

Drugi dan konference je Audrey Helfant Budding s harvardske univerze predstavila samoodločbo narodov, ljudstev in republik v okviru socialistične Jugoslavije, Jill Irvine z Univerze v Oklahomi pa prispevek z naslovom »Ponovno odprtje nacionalnega vprašanja v Jugoslaviji v šestdesetih letih 20. stoletja«, katerega soavtor je bil pokojni Dennison Rusinow. Zelo zanimivo je bilo predavanje Michaela Palaireta z Univerze v Edinburghu, v katerem je predstavil boj za denarna sredstva iz zvezne blagajne med posameznimi jugoslovanskimi regijami v osemdesetih letih in razpad Jugoslavije. Eric Gordy z Univerze Clark je nato odprl dilemo, ali je bil razpad jugoslovanske federacije načrten ali rezultat »taktike«. Podobno vprašanje si je ob orisu slovenskega in hrvaškega predloga za konfederalno ureditev Jugoslavije zastavil Dejan Jović z Univerze Stirling. V nadaljevanju konference se je Florian Biber z Evropskega centra za manjšinska vprašanja v Beogradu v svojem prispevku ukvarjal z vlogo Jugoslovanske ljudske armade v procesu razpadanja nekdanje Jugoslavije, avtor teh vrstic pa z vlogo izseljenških skupnosti z območja nekdanje Jugoslavije. Ob zaključku je Paul Shoup z Univerze v Virginiji orisal vlogo Zahoda pri razpadanju Jugoslavije, pri čemer se je opiral zlasti na poročila CIA-e o nevarnosti procesa razpadanja Jugoslavije, ki so datirana v mesec oktober 1990.

Referati s simpozija bodo objavljeni v posebni knjigi, ki jo bo izdala Purdue University Press iz West Lafayette, Indiana.

Matjaž Klemenčič

34. mednarodni kulturnozgodovinski simpozij Mogersdorf-Modinci

Nagyatád, 29. junija – 2. julija 2004.

Letošnji, že 34. mednarodni kulturnozgodovinski simpozij Mogersdorf je v organizacijskem smislu imel dve pomembni novosti. Prva je ta, da so se udeleženci zbrali v zdraviliškem kraju Nagyatád v županiji Somogy, to pa je pomenilo, da je med organizatorje pristopila še tretja madžarska županija Somogy, poleg dosedanjih Vasa in Zale. K županiji Somogy spada univerza v Pécsu. Druga novost je bila ta, da se je prvič zgodilo, da na simpoziju ni sodelovala slovenska stran, za katero v organizacijskem smislu skrbi mariborska univerza. Na uradnih vabilih sta bili sicer natisnjeni imeni dveh referentov dr. Olge Janša-Zorn in dr. Andreja Studna, ker pa mariborska univerza kot organizatorica slovenske strani, ni hotela plačati prevodov referatov, kar bi sicer po sklenjenem mednarodnem dogovoru morala, referentov pač ni bilo. Bilo ni tudi nobenih slovenskih udeležencev, navzoča sva bila le člana mednarodnega organizacijskega komiteja, od katerih je eni stroške plačala mariborska univerzitetna knjižnica, drugi pa je šel na lastne stroške. Presenečenje med ostalimi delegacijami in udeleženci je bilo kar precejšnje, mene, ki že 18 let vodim slovensko delegacijo pa je bilo tudi sram, ker se je vodstvo mariborske univerze tako mirno odločilo, da s tem simpozijem noče imeti nič več, čeprav je bila prav predhodnica mariborske univerze ustanovna članica te večdesetletne znanstvene konference in je bilo to tedaj eno prvih, če ne sploh prvo mednarodno sodelovanje porajajoče se univerze v Mariboru. Strokovna revija pač ni mesto, kjer bi razpravljali o tem, zakaj je do tega prišlo, vseeno pa je prav, če povemo, da si je univerza s to potezo napravila škodo, kajti tu ne gre samo za neko konferenco, pač pa tudi za sodelovanje univerz v Gradcu, Salzburgu, Dunaju, Budimpešti, Pécsu in Zagrebu. Odločitev mariborske univerze je prišla prav v času, ko naj bi univerze čimbolj sodelovale med seboj, izmenjevale študente in profesorje ter se spoznavale.

Zato je odločitev rektorja mariborske univerze milo rečeno nenavadna in težko razumljiva. Omalovaževanje tega simpozija se je začelo čutiti že pred nekaj leti, trend se je vsako leto stopnjeval in letos

doživel svoj vrhunec. Da se bliža huda ura, je bilo opaziti že lani, ko kot prirediteljica simpozija v Murski Soboti univerza ni plačala referentom stroškov in tega ni storila še do danes.

Letošnji prireditelji so se v organizacijskem pogledu zelo potrudili in nam pripravili prijetno bivanje in zanimivo ekskurzijo v okoliške kraje. Omenim naj, da se je simpozija udeležil tudi predstavnik Vojvodine, ki bi se tudi rada vključila med prireditelje simpozija in vse kaže, da se bo to verjetno zelo kmalu uresničilo. Še pred Vojvodino naj bi bila sprejeta južna Slovaška, ki se za članstvo poteguje že nekaj let.

Tema letošnjega simpozija je bilo nadaljevanje lanskoletnega, in sicer obravnavanje potovalne kulture od srede 19. stoletja do druge svetovne vojne. Domačine sta z referati zastopala dva profesorja univerze v Pécsu, in sicer je *Zoltán Kaposi* imel referat o spremembah v ogrskih deželah in procesu pomeščanja od 1867 do 1939 in pa *János Majdán*, ki je referiral o spremembah panonskega prostora, ki so se zgodile z izgradnjo železniškega in cestnega omrežja. Tretji referent iz gostiteljske županije je bil direktor arhiva v Kaposváru *Sándor BQsze*, ki je bil tudi najbolj zaslužen za dobro organizacijo simpozija, in je pripravil referat o družbenem pomenu meščanskih društev na Ogrskem in to na primeru kopalniškega društva na Blatnem jezeru. Gradiščanska referenta sta bila *Jakob Michael Perschy* iz Eisenstadta, ki je obravnaval razglednice kot posrednice med klišiji in resničnostjo na primeru Gradiščanske. Druga je bila *Ute Braun* iz Schattendorfa, ki je govorila o ustanovitvi deželne turistične zveze na Gradiščanskem leta 1925 in o začetkih množičnega turizma do druge svetovne vojne. Štajerska referenta sta bila oba iz Gradca, in sicer je *Nikolaus Reisinger* govoril o spremembah v kulturi potovanja, ki jih je povzročila železnica in pa *Gerhard Dienes*, ki je obravnaval odmev Južne železnice v literaturi (v nemškem jeziku). *Imre Halász* iz Zalaegerszega je pripravil referat o smereh razvoja turizma v južnopanonskem prostoru do druge svetovne vojne, *Márta Jusztin* iz Budimpešte pa referat o turizmu in propagandi na Madžarskem med obema vojnama. *Vlasta Švogler* iz Zagreba je predstavila pomen potovanja v javnem in privatnem življenju na Hrvaškem sredi 19. stoletja, *Silvija Pisk* iz Zagreba pa je opisala potovanje po Moslavini na začetku 20. stoletja. Kljub temu, da slovenskih referentov ni bilo, je bil sklep simpozija, da naj bi bila objavljena v zborniku referatov. To bosta prispevka *Olge Janša-Zorn* o zgodovini turizma v vzhodni Sloveniji do druge svetovne vojne in pa *Andreja Studna* o vplivu železnice na potovalno kulturo in na razvoj turizma v Sloveniji.

Na letošnjem simpoziju je bilo opazno manj udeležencev, deloma zato, ker slovenske delegacije sploh ni bilo, deloma pa zato, ker so manjkali številni predstavniki Štajerske in Gradiščanske, ker je v teh dveh avstrijskih zveznih deželah pouk na šolah še trajal do 1. julija, profesorji na graški in dunajski univerzi pa so imeli izpite. Tudi zato bo naslednji simpozij nekaj kasneje, in sicer od 5. do 9. julija 2005 in to v Bad Radkersburgu s temo Politične, socialne, gospodarske, kulturne elite od konca 19. stoletja do prve svetovne vojne. Upajmo, da bodo slovenski udeleženci spet poleg.

Franc Rozman